

Szakképzésfejlesztés Erdélyben

A romániai és ezen belül a romániai magyar oktatás kiemelkedően fontos területe a szakképzés, hiszen jól felkészült, aktuális tudással rendelkező szakemberek nélkül elképzelhetetlen a gazdasági fejlődés, és megtartó ereje csak azoknak a közösségeknek lehet, amelyek fiataljaik számára biztos jövőt, megélhetést tudnak ajánlani. A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége ezért nagy örömmel vette tudomásul, hogy Magyarország Miniszterelnöksége, Nemzetpolitikai Államtitkársága tematikus éveinek sorozatában a 2015-ös év a külhoni magyar szakképzés fejlesztését, megerősítését célozta, és stratégiai partnerként vett részt a tematikus év programjainak szervezésében, lebonyolításában.

A 2015 a külhoni magyar szakképzés éve programsorozat keretében a Szövetség felkérést kapott arra, hogy készítse el az erdélyi magyar szakképzés hosszútávú fejlesztésének koncepcióját, valamint az azt megvalósító rövid távú cselekvési tervet. A vállalt feladat megvalósítása érdekében az RMPSZ szakmai fórumokat szervezett a romániai magyar szakképzés szereplőinek részvételével (oktatási intézmények vezetői és szervezői, a gazdasági szféra képviselői, döntéshozók) *Szakképzés – gazdaság – társadalom* címmel a 2015. május–július közti időszakban Sepsiszentgyörgyön, Csíkszeredában, Székelyudvarhelyen, Nagyváradon, Kolozsváron, illetve székelyföldi egyeztető fórumot Szovátn. A szováti Teleki Oktatási Központban július 14–15-én műhelymunkát szerveztünk olyan témák közös átbeszélése, megvitatása érdekében, amelyek a készülő stratégiában, a romániai magyar szakképzés rendszerének működtetésében fontos szerepet játszhattak. A munkafolyamatot a november 7-én, Csíkszeredában tartott konferencia zárta, amelynek délelőtti programján plenáris előadások hangzottak el, majd a résztvevők szekciófoglalkozások keretében oszthatták meg gondolataikat, tapasztalataikat a szakképzési centrumok kialakulásának lehetőségeiről, duális képzésről, a szakképző intézmények társadalmi elfogadtatásának lehetőségeiről, tudástranszferről.

A program keretében készült el a *Szakképzés, együttműködés, társadalmi modernizáció. A romániai magyar szakképzés helyzetképe és fejlesztési lehetőségei* című kiadvány (szerk.: Bíró A. Zoltán, Bodó Julianna, Burus-Siklódi Botond, Alutus Kiadó, 2015), illetve a *Romániai magyar szakképzés fejlesztési stratégiája*.

Az RMPSZ a Nemzetpolitikai Államtitkárság romániai stratégiai partnereként igény szerint a 2015 a külhoni magyar szakképzés éve program minden rendezvényének szervezésében segítséget nyújtott. A programokat saját kapcsolatrendszerében és honlapján népszerűsítette, a szervezésben esetenként csak informálás, máskor konkrét szervezési folyamat lebonyolítása szintjén is részt vállalt. A szakképző intézményeknek kínált módszertani fejlesztések részeként az erdélyi mezőgazdasági szakképzési intézmények agrár-

szakkönyveket vehettek át, ugyancsak mezőgazdasági szakképző intézményeknek szólt a *Gazda lennék!* továbbképzés, amelynek keretében képzők képzésére került sor egynapos időkeretben olyan tanárok vagy gazdák részvételével, akik vállalták, hogy a későbbiekben továbbadják a tanultakat. A családi gazdaság fogalmáról, jó gyakorlatok bemutatásáról, termékfeldolgozásról és értékesítésről, falusi vendéglátásról, a „felesleg” értékesítésének lehetőségeiről, helyi szabályozásról szóltak a képzések, amelyek szakmai tartalmát a Földművelésügyi Minisztérium és a NAKVI (Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet) készítette elő és tartotta meg. Magyarországi trénerek szakképző intézmények diákjainak tartottak tréningeket *Tehetség, Közös alkotás, Innováció és Hit* témakörökben Erdély különböző városaiban. 2015 augusztusában szakképző intézmények diákjainak vállalkozói készségeit fejlesztették nyári továbbképzéseken. A tematikus év keretében meghirdetett *Átjárhatósági ösztöndíj pályázat* 5+1 fős csoportok (5 diák és egy vezető tanár) egyhónapos nyári szakmai gyakorlatát tette lehetővé magyarországi szakképző intézményekben. 45 erdélyi, szakképzésben tanuló diák és kísérőtanáraik látogatóként vehettek részt áprilisban a *Szakma Sztár Fesztiválon*, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara kiválósági versenyének döntőjén Budapesten, április 26–29-e között.

Az RMPSZ részt vállalt a tematikus év hazai módszertani anyagainak összeállításában is, az Ábel Kiadó által megjelentetett oktatási segédanyagok is eljutottak a romániai szakképző intézményekhez.

Szövetségünk a romániai magyar szakképzés fejlesztésének ügyét továbbra is kiemelten fontosnak tartotta, ezért a tematikus év lezárulása után is programszerűen foglalkozott a témával. Fontos feladatnak tartotta a szakképzésben érdekelt összekapcsolását, lehetőség szerint hálózatszerű rendszerré való szervezését, ezért Facebook-profilt alakítottunk ki (Szakképzés témák), amely 2016 februárjától elérhető, a rákapcsolódás lehetősége oktatási intézmények vezetőinek és tanárainak, diákjainak, duális képzésben érdekelt vállalkozóknak egyaránt nyitott.

2016-ban, Biró A. Zoltán, Burus-Siklódi Botond és Sárosi-Blága Ágnes szerkesztésében jelent meg az Alutus Kiadónál a második, a romániai magyar szakképzés témakörében készült kiadvány (*Duális képzés: Értelmezések, tervek, gyakorlatok*), amely intézményvezetőkkel, pedagógusokkal készített interjúkat, szakmai elemzéseket tartalmaz.

A tematikus év folyamán több erdélyi szakképző intézmény is részesült az anyaország részéről olyan jellegű támogatásban, amelyek elengedhetetlenül szükségesek voltak az általuk kínált képzések minőségének biztosításához (tanműhelyek, tangazdaságok létrehozása, fejlesztése, korszerűsítése, felszerelése). A Miniszterelnökség, Nemzetpolitikai Államtitkárság a 2016-os évben is folytatta a külhoni magyar szakképzési intézmények fejlesztésének, programjainak támogatását. Az RMPSZ részt vett az érintett intézmények fejlesztési igényeinek, terveinek feltérképezésében, felkérésünk nyomán a 76 romániai magyar szakképzési intézményből összesen 42 küldött be fejlesztési, beruházási igénylést. A beérkezett igénylésekből állt össze a támogatási elképzelések prioritáslistája, amelynek összeállításakor figyelembe vettük az intézmények területi megoszlását, szem előtt tartva azt az elsődleges és kizárólagos szempontot, hogy az adott, támogatásra javasolt intézménynek konkrét, átgondolt, a 2015-ben elkészített stratégiai irányokhoz és

célkitűzésekhez illeszkedő fejlesztési elképzelései legyenek. Figyelembe vettük ugyanakkor azt is, hogy az intézmények milyen mértékben voltak aktívak a meghirdetett programokra, vetélkedőkre történő jelentkezésben. A prioritás-listát javaslatként továbbítottuk a Nemzetpolitikai Államtitkársághoz.

2017-től kezdődően az Államtitkárság felajánlotta a versenyzőként való részvétel lehetőségét külföldi magyar diákok számára a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara kiválósági versenyén, a *Szakma Sztár*-on. A vetélkedő, amelynek országos döntője a *Szakma Sztár Fesztivál*, szakiskolák és szakközépiskolák végzős diákjai számára hirdetik meg, a szakmák száma, amelyekben a versenyzők összemérhetik tudásukat, évről évre bővül. Szövetségünk első lépésben az igényeket mérte fel, majd felhívást küldött ki az erdélyi, magyar tannyelven (is) oktató szakképző intézményeknek a versenyre való jelentkezésre.

A szakmai verseny Magyarországon központi elődöntőből, középdöntőből (válogatóból) és döntőből áll. Erdélyben évente írásbeli elődöntőket szervezünk a jelentkezések függvényében több helyszínen. A verseny igazságos lebonyolítását minden helyszínen vizsgáztató bizottság biztosítja, a megírt dolgozatokat a vizsgabizottsági elnökök zárt borítékba helyezik, és eljuttatják az RMPSZ központi irodájához. A dolgozatok beérkezését követően az RMPSZ szaktanárok segítségével szervezi meg a javítást, minden dolgozatot két szakember javít és pontoz. A két-két szakember által adott jegyekből átlagot számolunk, ebből áll össze a versenyzők végleges pontszáma, amelyet továbbítunk a vetélkedő szervezőinek. A középdöntőket Magyarországon tartják, továbbjutó diákjainkat szaktanárok készítik fel, és kísérik el a kijelölt vizsgahelyszínre. A vetélkedő országos döntője a *Szakma Sztár Fesztivál*, amelyen a részvétel tanárnak, diáknak egyaránt élményt jelent, és amelyre a Nemzetpolitikai Államtitkárság jóvoltából a döntőbe jutó diákok és kísérőtanáraik mellett 2017-ben meghívást kaptak az elődöntőn, középdöntőn

Erdélyi diákok és tanáraik a Szakma Sztár Fesztiválon

részt vevő diákok és felkészítő tanáraik, az elmúlt két évben pedig a középöntőig eljutó diákok és tanáraik is.

A vetélkedő népszerűsége évről évre nő az erdélyi oktatási intézmények, diákok körében, míg 2017-ben 10 erdélyi iskolából 44 diák jelent meg az elődöntőn 11 szakmában, 2018-ban 9 iskola 65 diákja 12 szakmában, a 2018/2019-es tanévben pedig 14 erdélyi oktatási intézményből 88 erdélyi diák írta meg az írásbeli elődöntő vizsgát 14 szakma képviselőjében.

A Budapesten, a HungExpo-ban megrendezett országos döntőn 2017-ben Balázs Norbert, a székelykeresztúri Zeyk Domokos Technológiai Líceum asztalos szakos diákja képviselte Erdélyt (felkészítő tanára Vass Ibolya), külhoni 1. helyezést érve el. 2018 áprilisában Szilveszter Kinga női szabó szakos diák indulhatott a döntőn, ugyancsak a

székelykeresztúri Zeyk Domokos Technológiai Líceumból (felkészítő tanár: Vas Melinda), tavaly első alkalommal vehetett részt a döntőn versenyzőként nem egy, hanem három erdélyi diák, és mindhárman dobogós helyezést értek el. Imre Szabolcs, a csíkszeredai Kós Károly Szakközépiskola víz-, csatorna- és közmű-rendszerszerelő szakos diákja (felkészítő tanárok: Tamás Krisztina Melinda és Haynal Hunor) a döntőn külhoni 1. díjat érdemelt ki, Szekrényes Róbert, a Kolozsvári Református Kollégium diákja (asztalos szakma, felkészítő tanár: Menyhárt Ibolya) 2. helyezést ért el, és Csillag Tamás, ugyancsak a csíkszeredai Kós Károly Szakközépiskolából (kőműves és hidegbur-

Kőműves és hidegburkoló szakma díjazottjai a Szakma Sztár Fesztiválon

koló szakma, felkészítő tanárok: Székely Szabolcs és Szigyártó Mihály) külhoni 3. helyezett lett.

Szintén a *2015 a külhoni magyar szakképzés éve* program 2017. évi folytatása keretében jelentkezettek a külhoni magyar szakképzésben részt vevő diákok magyarországi szakmai gyakorlatra (Átjárhatósági ösztöndíj). Az egyhónapos szakmai gyakorlaton (július–augusztus hónapban) Erdélyből 13, a kéthetes gyakorlaton 24 csoport vett részt szakmai gyakorlaton különböző magyarországi szakképzési intézményeknél. A résztvevő csoportok szakmai beszámolóiból azt láthattuk, hogy a gyakorlatot mindannyian hasznosnak tartják, véleményük szerint szakmájuk terén nagyon sok új ismerettel gazdagodtak, ugyanakkor olyan szakmai kapcsolatokat alakítottak ki, amelyek a jövőben is mind a befogadó, mind az Erdélyből érkező diákok és tanárok számára hasznosak lehetnek.

A külhoni magyar szakképzésfejlesztés 2017. évi támogatásának második pontja a Nemzetpolitikai Államtitkárság javaslata szerint tanműhelyek, tangazdaságok támogatása, konkrétan súlyponti intézmények fejlesztése. Az RMPSZ 2016 októberében szakképzési intézményeknek kiküldött levelében jelezte, hogy a támogatásra javasolt súlyponti intézmények, központok kiválasztása során figyelembe vesszük, természetesen egyéb szempontok mellett, a kiválósági versenyekre történő jelentkezés, részvétel, a versenyeken elért eredmények, az egyes iskolák részéről tapasztalt érdeklődés mértékét, illetve a kollégák bekapcsolódásának mértékét a versenyek lebonyolításába, megvalósításába. A fentiek okán 2017-ben az RMPSZ a székelykeresztúri Zeyk Domokos Technológiai Líceumot javasolta támogatásra.

Erdélyi magyar szakképzésfejlesztés. Eredmények és lehetőségek konferencia

Az RMPSZ 2018. május 11-én, Székelyudvarhelyen konferenciát szervezett a Miniszterelnökség, Nemzetpolitikai Államtitkárság külhoni magyar szakképzés fejlesztését célzó programja kapcsán a 2015-ös tematikus év és annak folytatása során a szakképzésfejlesztés terén Erdélyben megvalósult fejlesztések, az elért eredmények bemutatása, jó gyakorlatok és tapasztalatok megosztása, az esetleges problémák beazonosítása és ezekre megoldások keresésének céljával.

A konferenciára meghívást kaptak a Nemzetpolitikai Államtitkárság képviselői, a politikum képviselői, Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusa, a szakképzés magyarországi és romániai szakértői, az anyaországi támogatással fejlesztést megvalósító iskolák vezetői (utóbbiak egyben felkérést is a kaptak a támogatás hasznosulásának, a megvalósított fejlesztésnek a bemutatására), és minden erdélyi, a magyar nyelvű szakoktatásban érintett oktatási intézmény.

A köszöntők elhangzása után Illyés Gergely a Nemzetpolitikai Kutatóintézet képviselőjében a Magyar Kormány tematikus programjának eredményeit mutatta be, majd Pletl Rita (Sapientia EMTE, Marosvásárhelyi Kar) beszélt a szakképzés jelenéről és jövőbeli kilátásairól. Barabás Csaba Hargita Megye Tanácsának a szakképzés terén elért eredményeiről, jövőbeli céljairól tartott előadást, Palotás József (Felnőttképzési Szakér-

tők Országos Egyesülete) a magyarországi szakképzés aktualitásait ismertette. Gindele Imre (Simion Bărnuțiu Műszaki Líceum, Nagykároly) a duális képzés romániai helyzetéről beszélt, Biró A. Zoltán és Sárosi-Blága Ágnes, a KAM-Regionális és Antropológiai Kutatások Központjának munkatársai a szakképzés társadalmi elfogadásáról, elfogadtatásáról értekeztek. Az RMPSZ szakoktatási integrációt elősegítő programjait Ozsváth-Berényi Hajnal mutatta be.

A rendezvény második részeként a magyarországi támogatásban részesült erdélyi szakképző intézmények mutatták be a megvalósított fejlesztések hasznosulását három szekció keretében. A közel 100 résztvevővel zajló szekciófoglalkozásokon a felmerülő problémák megbeszélésére, a jó gyakorlatok megosztására, a szakképzéssel kapcsolatos kérdések megvitatására is lehetőség adódott. A konferencia a szekcióvezetők beszámolóival, a konferencia egészének összegzésével zárult.

A konferencia anyagából kiadvány készült *Erdélyi magyar szakképzésfejlesztés. Eredmények és lehetőségek* címmel. Összeállította és a szövegeket gondozta: Köllő Zsófia., Magiszter Kiadó, Alutus Rt. Nyomda, Csíkszereda, 2019.

Erdélyi magyar szakképzésfejlesztés. A szakképzés aktuális kérdései konferencia

Kézdivásárhelyi konferencia, 2019. október 4–5.

Az előző évben szervezett konferencián merült fel egy éves szakmai rendezvény megszervezésének igénye annak érdekében, hogy szakképzésben érdekeltek, az ezen a területen tevékenykedők mindennapi munkájukban hasznosítható újdonságokat ismerhessenek meg, megbeszélhessék tapasztalataikat, elmondhassák az év során tapasztalt problémákat, sikereket, jó gyakorlatokat oszthassanak meg egymással. Erre az igényre válaszolva az RMPSZ 2019. október 4–5-én (péntek–szombat) konferenciát tartott Kézdivásárhelyen, a Gábor Áron Szakközépiskolában *Erdélyi magyar szakképzésfejlesztés. A szakképzés aktuális kérdései* címmel.

Rendezvényünk csaknem száz résztvevővel, a szakközépiskolai vagy szakiskolai szintű, magyar tannyelven (is) oktató erdélyi iskolák vezetőinek, szaktanárainak, mérnökeinek, a szakmai képzésben, duális képzésben érdekelt gazdasági intézmények, vállalkozások képviselőinek, a romániai magyar szakképzésben érdekelt oktatáspolitikai szakintézmények képviselőinek részvételével zajlott.

A konferencia moderátora dr. Köllő Zsófia, az RMPSZ programigazgatója volt, a rendezvény résztvevőit elsőként Papp Sándor, a Gábor Áron Szakképző Líceum igazgatója, ezt követően Burus-Siklódi Botond RMPSZ-elnök, Gyenge Edit, a Nemzeti Oktatási Minisztérium Kisebbségi Oktatásért Felelős Államtitkárság tanácsosa, valamint Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő köszöntötték.

A péntek délutáni program során plenáris előadásokat hallhattak a résztvevők.

Dr. Gyarmathy Éva, az MTA TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa Tehetséggondozás a szakképzésben – kettős kihívás címmel tartott előadásában hangsúlyozta, hogy a tehetség nem a képességeken, hanem a belső hajtóerőn múlik, amelynek megjelenésében a környezeti feltételeknek (például az oktatásnak) van nagy szerepe, ezért amennyiben csupán az eleve tehetségesnek tartott, jól fejlődő diákokra irányulnak a tehetséggondozó programok, a tehetségesek egy számottevő csoportja kimarad ezekből.

Mandák Csaba (Innovatív Pedagógiai Műhely Nonprofit Kft.) az iskolaelhagyás, lemorzsolódás okairól beszélt, és arról, hogy hogyan lehetne ezeket az okokat megszüntetni. Kiemelte, hogy az iskolát, a szakképző intézményt olyan helyé kell tennünk, ahonnan nem vágnak el a tanulók, ahol otthon érzik magukat, jó gyakorlatokat ismertetett, amelyek segítségével megtartó tanulási környezetet lehet kialakítani a diákok számára.

Dr. Harangus Katalin, a Sapiencia EMTE Tanárképző Intézetének munkatársa a romániai és ezen belül a magyar tannyelvű tanárképzés feltételeit ismertette, majd a Sapiencia Egyetemen folyó mérnök-tanárképzésről beszélt. Csont Zsuzsanna, a Hargita Megyéért Egyesület elnöke a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. mint főpályázó, a magyarországi InterRegio Fórum Egyesület, a szlovákiai Szövetség a Közös Célokért és a Hargita Megyéért Egyesület partnerségével megvalósuló Entrepreneur+ projektet mutatta be Vállalkozói készségek fejlesztése m-learning tananyag segítségével című előadásában.

A plenáris előadások után a konferencia résztvevői két csoportban tekinthették meg a Gábor Áron Szakképző Líceumot, amely egy Európai Unió által támogatott projektnek

köszönhetően felújított épületegyüttessel, korszerű szakkabinetekkel és szaklaborokkal várja a tanulni vágyó diákokat, elszállásolási és étkezési lehetőséggel, felszerelt előadótermekkel képes biztosítani nagyszabású rendezvények lebonyolítását is. Az iskolalátogatás keretében robotikai bemutatót is megtekinthettek az érdeklődők, majd az iskola diákjainak fakitermelési tanszimpóziumát, szakmai tudásuk verseny formájában történő bemutatását láthatták.

Szombaton három szekcióban folytatódtak a foglalkozások. A Tehetséggondozás a szakképzésben témájú beszélgetést dr. Bálint Emese, a csíkszeredai Sapientia munkatársa vezette, aki összefoglalójában a szakképzésben tanuló diákok megfelelő (nem feltétlenül anyagi, hanem folyamatos mentorálásban, megerősítésben megnyilvánuló) motiválásának, a szakiskolások nyelvi akadályai csökkentésének, a szakképzés társadalmi értékelése növelésének szükségességét emelte ki, ennek érdekében a szekció résztvevői többek között a hasonló tantárgyakat oktatók összekapcsolását, a jó gyakorlatok megosztását, a különböző pályázati lehetőségek kihasználását javasolták.

Az iskolaelhagyás, lemorzsolódás megelőzését szolgáló programok, kezdeményezések megismerését célzó szekciót Bartolf Hedwig Hargita megyei tanfelügyelő vezette, összefoglalójában felhívta a figyelmet arra, hogy a lemorzsolódás, az iskolaelhagyás nemcsak iskolai, hanem társadalmi probléma is, és megoldása érdekében is társadalmi szintű összefogásra van szükség, illetve egy jól kidolgozott országos stratégiára.

A legtöbb résztvevőt vonzó, Vállalkozások és oktatási intézmények együttműködése a szakképzésben című szekcióról Kristó Kinga, a Kovászna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara munkatársa, a beszélgetés moderátora számolt be. Elmondása szerint jelenleg mind a diákokból (akik külföldben gondolkodnak), mind a vállalkozókból (miért képezzen szakembereket, akik majd úgyis elmennek külföldre dolgozni) hiányzik a moti-

Kézdivásárhelyi konferencia, 2019. október 4–5.

váció, ugyanakkor látni kell, hogy a szakoktatás és a vállalkozói szféra együttműködése elengedhetetlenül szükséges, és mindkét fél közös érdeke. A szekcióvezető ennek az együttműködésnek a fellendítése érdekében sorolt fel javaslatokat, kiemelve azt is, hogy a szakoktatást az ipar hordozza, az egyes régiók specifikumait figyelembe véve kell kialakítani az adott régió szakoktatási kínálatát vállalkozások, szakképző intézmények, szakemberek közös gondolkodása eredményeként.

A konferenciát pódiumbeszélgetés zárta Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő moderálásával a 2020–2021-es tanévtől érvényes korlátozás hatásairól, amely szerint az ötös átlag alatt teljesítő nyolcadikosok csak szakiskolában folytathatják tanulmányaikat. Kiss Imre kiemelte, hogy az ötös átlag a képességi vizsga eredményeit és az 5–8. osztályos általánost beszámítva kell meglegyen, így olyan diákok is elérhetik ezt az átlagot, akik a képességvizsgán egyik tantárgyból sem kapták meg az átmenő jegyet. A rendelet sok kérdést vet fel, többek között azt is, hogy a képességvizsga három tantárgyból megbukó, de a négyéves átlaggal az ötöst elérő diákoknak tényleg az elméleti oktatásban kellene-e továbbtanulniuk, illetve hogy a rendelet erősíti-e a szakiskolákat, vagy még inkább elmélyíti az elméleti és szakmai képzés közötti szakadékat. Váradi Izabella, a nagybányai Németh László Elméleti Líceum igazgatója, Antal Attila, a beszercei Andrei Mureșanu Főgimnázium igazgatóhelyettese és Iliescu Júlia, a temesvári Bartók Béla Elméleti Líceum igazgatóhelyettese a rendelet várható hatását a szórvány szempontjából ismertették, kiemelve, hogy az a szórványban minden gyermek jövőjét veszélyezteti, hiszen az alacsony gyermeklétszámok miatt az elméleti líceumból kieső diákok nélkül nem lesz elegendő a létszám elméleti osztályok indítására a jó eredményt elérő tanulók számára sem. Becsek Éva, a kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Líceum igazgatója a társadalom felvilágosítását és a már 7–8. osztálytól kezdett pályaorientáció fontosságát emelte ki, amelynek főként a szülőkre kell irányulnia. Toró Tibor a Bálványos Intézet által végzett elemzésről beszélt röviden, megemlítve azt is, hogy nincs második lehetőség a képességvizsgára, egyetlen vizsgaalkalom dönt arról, hogy hová jutnak be a diákok, és a szakiskolának sem jó, ha az elosztás eredményeként olyan diákok érkeznek hozzájuk, akik máshol, mást szeretnének tanulni. Szó esett arról is, hogy az elemzések, kutatások végzését nehezíti, hogy a szükséges adatok egy része nem elérhető, ezért az elemzések nem támaszkodhatnak teljeskörű adatokra.

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége a szakképzés fejlesztését elengedhetetlenül fontosnak tartja, az igények és lehetőségek függvényében igyekszik ezentúl is alkalmat teremteni a közoktatás ezen területén tevékenykedők összekapcsolására. Hálásan köszönjük az anyaország támogatását, amely az intézményi támogatásokkal, a pedagógusok és diákok számára ajánlott képzésekkel, programokkal, rendezvényekkel, módszertani anyagokkal egyaránt nagymértékben hozzájárult a romániai magyar szakképzés minőségének fejlesztéséhez.